

Справа «Мак-Глінчі та інші проти Сполученого Королівства»
(McGlinchey and Others v. the United Kingdom)
50390/99

У рішенні, ухваленому 29 квітня 2003 року у справі *«Мак-Глінчі проти Сполученого Королівства»*, Суд постановив, що:

- мало місце порушення ст. 3 Конвенції; *я* мало місце порушення ст. 13 Конвенції.

Відповідно до ст. 41 Конвенції, Суд призначив сплатити заявникам 22 900 євро як компенсацію моральної шкоди та 7 500 євро у відшкодування судових витрат.

Обставини справи

Заявники – Ендрю Джордж Мак-Глінчі, 1985 р. н., Наталі Джейн Бест, 1990 р. н., і Хіларі Дейвенпорт – є громадянами Сполученого Королівства, проживають у м. Лідс. Перших два заявники є дітьми, а п. Дейвенпорт – матір'ю Джудіт Мак-Глінчі, котра померла у лікарні 3 січня 1999 року у віці 31 року.

7 грудня 1998 року п. Д. Мак-Глінчі було засуджено за крадіжку до 4-х місячного ув'язнення. П. Д. Мак-Глінчі довгий час вживала героїн, а також хворіла на астму. Протягом 7-14 грудня 1998 року під час перебування у в'язниці в заявниці виявились симптоми, що виникають як реакція на припинення вживання наркотиків, зокрема блювота та втрата ваги. На наступний день після доставлення п. Д. Мак-Глінчі до в'язниці її оглянув лікар і призначив ліки від різних недугів, на які страждала хвора, у тому числі для подолання постнаркотичного синдрому. Медичні записи засвідчують, що 8 грудня 1998 року п. Д. Мак-Глінчі не прийняла обідню дозу ліків, оскільки її було *зачинено* для виховання». 10 грудня 1998 року її знову оглянув лікар та призначив ін'єкцію для подолання постнаркотичного синдрому й дав вказівки щодо регулярного відстежування змін її ваги. Під час огляду п. Д. Мак-Глінчі наступного дня лікар встановив нормалізацію стану здоров'я пацієнтки. Протягом наступних двох днів лікар її не оглядав.

14 грудня 1998 року п. Д. Мак-Глінчі припровадили до лікарні. Наступного дня їй було призначено інтенсивну терапію, під'єднано до апарату штучного життєзабезпечення і введено значну дозу заспокійливих препаратів. 3 січня 1999 року вона померла. Висновок паталогоанатома засвідчував, що у померлої не вдалося встановити причини прижиттєвих блювотних спазмів. Відповідне питання було поставлено на розгляд журі присяжних. 6 грудня 1999 року журі ухвалило так званий відкритий вердикт. Заявники звернулися до медика-спеціаліста стосовно можливості подати позов проти лікаря, котрий лікував п. Д. Мак-Глінчі, зі звинуваченням його у недбалстві. Зважаючи на висновок медика-спеціаліста, адвокат порадив не подавати скаргу, оскільки у справі не було достатніх доказів, які би вказували на причиновий зв'язок між смертю п. Д. Мак-Глінчі та недбалою поведінкою лікаря.

Зміст рішення Суду

Покликаючись на ст. 3 Конвенції, заявники стверджували, що перебуваючи у в'язниці, п. Д. Мак-Глінчі потерпіла від нелюдського та такого, що принижує людську гідність, поводження, яке виявилось у тому, що працівники в'язниці нібито навмисно не дотримували регулярності у її лікуванні, зокрема позбавляли п. Д. Мак-Глінчі можливості вживати ліки, зачиняючи її у камері для покарання у відповідь на її тяжку поведінку, а також залишили її лежати у блювоті. Заявники також оскаржували в Суді те, що на національному рівні їм не було надано доступних ефективних засобів для подання скарги на нелюдське поводження.

Суд нагадав, що факт неналежного поводження має характеризуватися мінімально необхідним ступенем тяжкості, аби його можна було кваліфікувати за ст. 3 Конвенції. Держава зобов'язана забезпечити ув'язненому умови, що узгоджуються з повагою до його людської гідності, зокрема у відповідних випадках надавати необхідну медичну допомогу.

Суд визнав, що твердження заявників стосовно того, нібито працівники в'язниці виявилися неспроможними забезпечити п. Д. Мак-Глінчі лікуванням, необхідним для подолання у неї постнаркотичного синдрому, та зачиняли її у камері для покарання за правопорушення, були необґрунтованими. Медичні записи свідчать, що лише одного разу – 8 грудня 1998 року – п. Д. Мак-Глінчі не прийняла необхідних ліків з тих, що були призначені лікарем внаслідок зниження у пацієнтки кров'яного тиску. А інформацію заявників про те, що п. Д. Мак-Глінчі зачинили у камері «для виховання», працівники в'язниці прокоментували у своїй відповіді на офіційний запит таким чином: «зазвичай в'язнів, котрі відмовлялися від навчання, залишали у камері на відповідний період часу». Суд також зазначив, що за обставин нагальної необхідності у швидкому припровадженні п. Д. Мак-Глінчі до лікарні, той факт, що працівники в'язниці не змили відразу блювоту, не може розглядатися як нелюдське поводження. Хоча й факт відсутності належного контролю за тим, щоб п. Д. Мак-Глінчі вчасно прийняла ліки, свідчить про прикре упущення у роботі працівників в'язниці, проте Суд не виявив доказів, що сам цей факт призвів до негативних змін у стані здоров'я п. Д. Мак-Глінчі чи викликав у неї будь-який психічний дискомфорт.

Суд далі виклав свою позицію стосовно скарг заявників на те, що не було вжито достатніх заходів чи достатньо швидких кроків, аби допомогти п. Д. Мак-Глінчі подолати постнаркотичний синдром. Він встановив, що, перебуваючи під лікарським наглядом протягом 7-12 грудня 1998 року, п. Д. Мак-Глінчі продовжувала блювати і стрімко втрачати вагу тіла. На 11 грудня 1998 року майже не існувало доказів покращення стану її здоров'я. Проте протягом наступних двох днів лікар не оглядав пацієнтку, а вона продовжувала блювати й втрачати вагу. Попри це медсестри не виявили жодних причин для занепокоєння чи необхідності зателефонувати лікарю. У відповідь на офіційний запит лікар повідомив, що на час доставлення п. Д. Мак-Глінчі до лікарні чимало ознак вказувало на зневоднення організму хворої. Суд встановив, що, попри деяке поліпшення стану її здоров'я протягом 12-13 грудня 1998 року, докази засвідчували, що станом на 14 грудня 1998 року п. Д. Мак-Глінчі суттєво втратила у вазі, а тіло її було зневодненим. Такий стан не тільки викликав у хворої внутрішній неспокій та психічні страждання, але й становив суттєву загрозу для її життя. Суд встановив, що працівники в'язниці виявилися неспроможними виконати свій обов'язок щодо надання п. Д. Мак-Глінчі належної медичної допомоги і тому дійшов висновку, що таке поводження з нею порушувало заборону нелюдського й такого, що принижує людську гідність, поводження, котра міститься у ст. 3 Конвенції.

Положення ст. 13 Конвенції вимагають від держав-учасниць надання особі внутрішньодержавних засобів для вирішення по суті її скарги на порушення Конвенції, а у разі визнання такого порушення – надання потерпілому належної компенсації.

Незважаючи на посилання Уряду на ті правові засоби оскарження, що надавались засудженим у в'язницях і які були доступні, зокрема, для п. Д. Мак-Глінчі, Суд звернув увагу на те, що навіть у випадку задоволення скарги не було передбачено можливостей компенсації шкоди, що її було завдано потерпілій особі. Право Англії не передбачало надання потерпілому компенсації шкоди, котра виявилась у його психічних стражданнях та стресах, заподіяних поводженням, яке Суд кваліфікував як нелюдське та таке, що принижує людську гідність.

Суд дійшов висновку, що п. Д. Мак-Глінчі чи заявникам повинно було бути надано можливість звернутися за компенсацією моральної шкоди, котрої вони зазнали. Оскільки внутрішньодержавне право не передбачало способів оцінки якості медичної допомоги, наданої п. Д. Мак-Глінчі у в'язниці, та ймовірності заподіяння хворій шкоди застосованими медичними препаратами, Суд постановив, що мало місце порушення ст. 13 Конвенції.

Реферативний переклад з англійської мови та опрацювання рішення здійснено у Львівській лабораторії прав людини і громадянина НДІ державного будівництва та місцевого самоврядування АПрН України О. О. Бекетовим, Р. М. Москалем, Н. П. Ничай, М. Ю. Пришляк, Т. І. Пашуком, М. Б. Рісним, А.-М. Я. Хом'як.